

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 13.12.2013 г.
COM(2013) 883 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**ОТНОСНО ОКОНЧАТЕЛНАТА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
СТАТИСТИЧЕСКАТА ПРОГРАМА НА ОБЩНОСТТА ЗА ПЕРИОДА 2008—
2012 Г.**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

ОТНОСНО ОКОНЧАТЕЛНАТА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТАТИСТИЧЕСКАТА ПРОГРАМА НА ОБЩНОСТТА ЗА ПЕРИОДА 2008— 2012 Г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Решение № 1578/2007/ЕО¹ на Европейския парламент и на Съвета относно статистическата програма на Общността за периода 2008—2012 г. (СПО) беше прието на 11 декември 2007 г.

Член 6 от Решението гласи, че „В края на периода на програмата, след допитване до Статистическия програмен комитет, Комисията представя доклад за оценка на изпълнението на програмата, който отчита мненията на независими експерти. Този доклад следва да бъде завършен до края на 2013 г. и впоследствие да бъде представен на Европейския парламент и Съвета.“

В член 6 се добавя, че „Информацията за резултата от промяната на приоритетите, включително оценка на разходите и натоварването за статистическите проекти и областите, обхванати от настоящата статистическа програма, както и оценка на нововъзникващите статистически потребности, особено за новите политики на Общността, представлява част от междинния доклад за напредъка и окончателния доклад за оценка.“

Настоящият документ представлява изискваният окончателен доклад за оценка и се базира на доклада, изготвен от външно дружество оценител, и на междинния доклад за оценка. В глава 2 са обобщени основните постижения на СПО, в глава 3 е представен резултатът от промяната на приоритетите, а в глава 4 е разгледано изпълнението на Съобщението относно визията за Евростат² — една важна нова инициатива, която, макар да е разработена и публикувана след приемането на СПО, промени дейностите през периода 2010—2012 г. и е от значение също така за бъдещото развитие. В глава 5 са представени мнения относно направените от външния консултант препоръки.

Резюмето на окончателния доклад е на разположение на адрес: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/documents/Report_expert.pdf.

2. ОСНОВНИ ПОСТИЖЕНИЯ НА ПРОГРАМАТА

Настоящата глава е посветена на постиженията, които са осъществени в хода на програмата, и обхваща всичките ѝ цели.

Резюме

СПО има повече от 130 цели. При по-голямата част от тях се наблюдава висока степен на изпълнение. Институционалните цели и целите, насочени към подобряване на нормативната уредба, имат най-висока степен на постигане — съответно 100 % и 95 % от целите в тези области могат да се считат за

¹ ОВ L 344, 28.12.2007 г.

² Съобщение на Комисията за метода за изготвяне на статистическата информация на ЕС: визия за следващото десетилетие (COM(2009) 404).

постигнати, докато около 10% от целите, свързани с изготвянето на данни, не са били постигнати в достатъчна степен. По-подробна информация е включена в резюмето на доклада на външния консултант. По отношение на тези цели трябва да се отчете фактът, че европейските статистически данни се базират на изготвените от държавите членки данни и в резултат на това изпълнението на някои цели е свързано с ограничения от гледна точка на процесите на изготвяне и на ресурсите, с които разполагат държавите членки. Необходимо беше също така да бъдат реструктурирани ресурсите, за да се отговори на новите статистически потребности, които се появиха през периода на СПО вследствие на финансовата криза, по-специално в областта на макроикономическите и социалните статистически данни.

Финансовото изпълнение като цяло беше добро, което бележи тенденция към повишена ефективност.

Хоризонтални въпроси

Ролята на статистиката в европейската интеграция

Процесът на изготвяне на новата европейска система от сметки 2010 г. завърши с приемането на Регламента относно европейската система от сметки 2010 г. от Европейския парламент (ЕП) и Съвета през месец май 2013 г.³ и прилагането на класификацията NACE Rev. 2 значително напредна. До края на 2013 г. се очаква да бъде завършен регистърът на Съюза на мултинационални групи от предприятия, който вече се използва от някои държави членки. Статистическите и ИТ стандартите за обмен на данни и метаданни станаха значително по-достъпни в рамките на Европейската статистическа система (ЕСС), напр. стандартите Statistical Data and Metadata eXchange (SDMX), като беше разработен ESS Metadata Handler за изготвянето и разпространението на хармонизирани метаданни на ЕСС. Използването на интернет непрекъснато се увеличава така също за цели, различни от разпространението на данни. Бяха приложени политики и инструменти за хармонизирано управление на поверителността в ЕСС. Порталът за сътрудничество между изследователите и официалните статистики се използва за съхранение на резултатите от изследванията под формата на официални статистически данни. Бяха пуснати софтуерни инструменти с отворен код като Demetra и R, които бяха предоставени на разположение на уебсайта на Open Source Observatory and Repository (Обсерватория и хранилище за софтуер с отворен код).

Отношения със заинтересованите лица

ЕСС

През 2011 г. Комитетът на Европейската статистическа система (Комитет на ЕСС) одобри преразгледаната версия на Кодекса европейската статистическа практика (КЕСП) и в края на 2012 г. актуализира Рамката за осигуряване на качеството на ЕСС (v1.1). Всяка година Консултативният съвет за управление на европейската статистика изготвя доклад до Европейския парламент и Съвета относно изпълнението на КЕСП. Европейската програма за обучение в областта на статистиката беше разработена на годишна база в рамките на дългосрочната стратегия.

³ Регламент (ЕС) № 549/2013 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 174, 26.6.2013 г., стр. 1.

Сътрудничество с ползвателите

Създаването на Европейския статистически консултативен комитет (ЕСКК) допринесе за подобряването на комуникацията с различните видове ползватели. През 2009 г. беше проведено общо проучване на Евростат относно удовлетвореността на ползвателите, което от 2011 г. се извършва всяка година. Проучвания сред ползвателите бяха направени така също в конкретни области, които подлежат на периодичен преглед. Удовлетвореността на ползвателите беше оценявана също така въз основа на лични контакти с ползвателите, например в работни групи и изслушвания в Комисията.

Техническо сътрудничество с трети държави и сътрудничество с международни организации

Евростат събра и публикува широк набор от данни относно процеса на разширяване и в по-малка степен — относно съседните на ЕС държави. Тези данни бяха изготвени с помощта на програмите за регионално сътрудничество, които Евростат прилага.

Инструменти

По-добро регулиране и баланс на разходи и ползи

Увеличиха се областите, които са уредени посредством законодателство (енергетика, сметки за околната среда), за да се осигури своевременно и пълно предаване на данните от държавите членки. Освен това бе приет и основният законодателен акт — Регламентът относно европейската статистика⁴. До края на периода на СПО бяха предложени допълнителни изменения на законодателния акт и бе стартирана съответната законодателна процедура. Бяха представени предложения за опростяване и преработване на законодателството в следните области: енергетика, транспорт, Интрастат, структурна бизнес статистика (СБС), земеделие, туризъм и статистически справки при автомобилен превоз на товари. Вече са направени някои промени, например за Интрастат, земеделието, транспорта и туризма. Повече подробности са представени в раздела относно статистическите области по дялове. Въз основа на съобразен със стратегията подход беше разработен механизъм за определяне на приоритетите в ЕСС, но измерването на натоварването и разходите се оказа трудно, тъй като те не се изчисляват систематично или хомогенно от всички държави членки за всички статистически области. Повече информация е предоставена в главата относно промяната на приоритетите.

Контрол на съответствието

Съответствието с изискванията беше редовно контролирано с оглед подобряване на качеството на европейските статистически данни.

По-добър отговор на потребностите на ползвателите

Беше извършена проучвателна работа относно комбинирането на различни статистически източници при сливането на данни от различни проучвания (напр. информационни и комуникационни технологии (ИКТ) и структурна бизнес статистика за оценяване въздействието на ИКТ, съчетаване на данни от социални проучвания, търговски и бизнес данни и данни за емисии на

⁴

Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета – ОВ J 87 31.3.2009 г., стр. 164

парникови газове от енергетиката и въздухоплаването за целите на статистиката). Няколко държави членки рутинно извършват такова комбиниране на административни данни с данни от проучвания. Употребата на ad-hoc модули беше разширена в областите на социалната и бизнес статистиката, за да се повиши способността за откликване на новите потребности на ползвателите.

Финансово подпомагане за програмния период

Всяка година беше приемано решение за финансиране на оперативното изпълнение на работната програма. Финансовото изпълнение на формалностите по наличните бюджетни кредити беше задоволително и се следеше на централно равнище. Политиката на предоставяне на безвъзмездни средства беше насочена към проекти с европейско измерение, по-специално споразумения за предоставяне на безвъзмездни средства с няколко бенефициера. От 2011 г. насам заинтересованите бенефициери имаха възможност да използват стандартни таблици за фиксирани разходи по категории персонал и единна ставка за непреките разходи.

Използване на експертния опит на партньорите за целите на Съюза

Бяха разработени нови видове мрежи за сътрудничество (ESSnet) с цел споделяне на експертния опит и канализиране на знанията и ресурсите в рамките на ЕСС. Те включват проектната работа, извършена от някои държави членки, като резултатите са предоставени на разположение на всички участници в ЕСС и се използват в много области. През 2012 г. Комитетът за ЕСС прие нова политика, в която специално внимание беше обърнато на включването на проектите на ESSnet в програмата ESS.VIP (Vision infrastructure projects) и на създаването на центрове за компетентност.

Разпространение

След пускането през 2009 г. на обновения уебсайт с нови раздели като Statistics Explained (Статистиката в достъпна форма) и подобрени функционални възможности, през 2010 г. беше създадена нова верига за разпространение. Тя се основава на обща референтна база данни, използвана от Евростат във всички статистически области, като по този начин беше подобрена ефективността и беше улеснено интегрирането на статистическите данни в различните области. Непрекъснато нараства обемът на сваляната от базата данни информация. Проектът Census Hub е ценен пример за сътрудничество в цялата ЕСС по отношение на основаното на общи стандарти разпространение.

Хоризонтални дейности

Стратегията „Европа 2020“ замени Лисабонската стратегия и Евростат публикува нови показатели, които да заместят структурните показатели. Беше актуализиран списъкът с показателите за устойчиво развитие. Инициативата „Отвъд БВП“ доведе до подобрения и до разработването на нови показатели в редица статистически области, по-специално в икономическата, социалната и свързаната с околната среда статистика. Тази инициатива допринесе също така за разработването на набор от показатели, свързани с качеството на живота. Бяха разработени и предоставени на разположение качествени профили на европейските показатели. Разпространението беше подобрено със създаването на страниците Statistics explained относно показателите за устойчиво развитие и на уебсайт за показателите по стратегията „Европа 2020“.

Беше предоставено подпомагане във връзка с разширяването, както и на съседните на ЕС държави за укрепване на техните статистически системи с оглед изграждането на устойчив капацитет за изготвяне на статистически данни с добро качество в съответствие с европейските стандарти, така че да удовлетворяват потребностите от вземане на основани на доказателства решения относно политиките.

Статистически области по дялове

Свободно движение на стоки: през 2009 г. беше прието ново законодателство за Интрастат⁵, с което бяха въведени нови прагове за освобождаване, даващи възможност на държавите членки значително да намалят тежестта върху предприятията. В рамките на Програмата за модернизиране на европейската статистика относно предприятия и търговията (MEETS)⁶ бяха разработени методи и инструменти за по-добро интегриране на различните видове статистическа информация, която се изисква от предприятията. През месец септември 2010 г. оперативната група по равнието на платежния баланс (ПБ) със статистиката на международната търговия (СМТ) представи своя окончателен доклад. През 2012 г. стартира проектът SIMSTAT (статистически данни за единния пазар), който предвижда редица мерки за опростяване и по-конкретно предложение за осигуряване на обмен на микроданни (на равнището на предприятията) относно износа на стоки между държавите членки в рамките на ЕС.

Селско стопанство: беше приета и/или актуализирана нормативната уредба по отношение на селскостопанската статистика (преброяване, изследване на структурата на селските стопанства (ИССС)⁷, селскостопанско производство⁸, статистически данни относно добитъка и месото⁹). На уебсайта на Евростат бяха публикувани данни от извадковото изследване на ИССС от 2007 г. и от селскостопанското преброяване от 2009/2010 г. Бяха представени данни относно производството (насаждения, добитък), показатели за селските райони и агроекологични показатели. С оглед на опростяването беше решено да не се събира информация по хармонизиран начин на равнище ЕС относно доходите на домакинствата в селскостопанския сектор поради затрудненията, с които се сблъскват държавите членки, при изготвянето на съпоставими статистически данни, както и поради високите разходи и натоварването. Положени бяха усилия да се удовлетворят потребностите от статистическа информация за морската политика на Комисията. Беше приет Регламент относно трайните насаждения¹⁰, с който беше опростено съществуващото законодателство.

Свободно движение на хора, услуги и капитали: беше приложена статистическата класификация на икономическите дейности NACE Rev. 2.

⁵ Регламент (ЕО) № 222/2009 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 87, 31.3.2009 г., стр. 160.

⁶ Решение № 1297/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 340, 19.12.2008 г., стр. 76.

⁷ Регламент (ЕО) № 1166/2008 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 321, 1.12.2008 г., стр. 14.

⁸ Регламент (ЕО) № 543/2009 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 167, 29.6.2009 г., стр. 1.

⁹ Регламент (ЕО) № 1165/2008 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 321, 1.12.2008 г., стр. 1.

¹⁰ Регламент (ЕО) № 1337/2011 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 347, 30.12.2011 г., стр. 7.

Приложено и актуализирано беше също така основното законодателство относно ПБ¹¹, СМТ, преките чуждестранни инвестиции и предприятията с чуждестранен контрол (ПЧК)¹². Извършени бяха анализи на осъществимостта по отношение на данните относно интернационализацията на НИРД. Беше разработена и приложена методика за изготвяне на статистически данни относно разрешенията за пребиваване.

Правосъдие, свобода и сигурност: през 2010 г. бяха осъществени мерки за прилагане в областта на статистическите данни за миграцията и убежищата¹³. Беше проведен ad-hoc модул във връзка с интегрирането на мигранти на пазара на труда. В плана за действие от 2011 г. за измерване на престъпността в ЕС беше установена необходимостта от допълване на наличните данни със статистически данни относно жертвите и беше предложено да се направи проучване на виктимизацията в ЕС.

Транспорт: правното основание за изготвянето на статистическите данни за транспорта беше консолидирано и на разположение беше предоставен показател по видове превоз (автомобилен, железопътен, по вътрешните водни пътища). Бяха публикувани някои първоначални данни относно градския транспорт и допълнителни показатели за ефективността, но без показатели за интермодалния транспорт. Беше опростен Регламентът относно статистическите данни в морския транспорт¹⁴.

Икономическа и парична политика: Евростат участва в преразглеждането на системата от национални сметки на ООН, което приключи през 2009 г., както и в изготвянето на Ръководството по ПБ (BPM6). Беше осъществен процесът на изготвяне на новата европейска система от сметки (ЕСС 2010), който приключи с приемането на Регламента относно ЕСС 2010 от Европейския парламент и Съвета през месец май 2013 г. В методическата актуализация беше включено също така прилагането на NACE Rev. 2 в повечето области на икономическата статистика. Беше затегнат контролът на съответствието по отношение на националните сметки и цени, което доведе до осезаемо подобрение в достъпността на данните от гледна точка на количеството и качеството. Има сведения за установяването на разлики между статистическите данни за пазара на труда и данните за заетостта от националните сметки. От публикуваните метаданни в наблюдението на работната сила (НРС) е видно съответствието между ЕСС 95 и растежа на заетостта (по отрасли). Кризата в Гърция беше причина да се засили капацитетът на Евростат да предоставя данни, които подпомагат икономическите и паричните политики. Беше създадена нова дирекция, съсредоточена върху статистиката за публичните финанси, а на Евростат бяха предоставени по-широки надзорни правомощия.

Заетост: успешно бяха приложени годишните ad-hoc модули към НРС. Бяха постигнати всички планирани резултати във връзка с провеждането на НРС, правното основание за него и разпространението на резултатите. Изготвени бяха данни относно регионалната и градската заетост и безработица. Не бяха използвани европейските схеми за формиране на извадки за целите на

¹¹ Регламент (ЕО) № 1055/2008 на Комисията, ОВ L 283, 28.10.2008 г., стр. 3 и Регламент (ЕС) № 555/2012, ОВ L 166, 27.6.2012 г., стр. 22.

¹² Регламент (ЕО) № 834/2009 на Комисията, ОВ L 241, 12.9.2009 г., стр. 3.

¹³ Регламент (ЕС) № 351/2010 на Комисията от 23 април 2010 г., ОВ L 104, 24.4.2010 г., стр. 37.

¹⁴ Директива 2009/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г., ОВ L141, 6.6.2009 г., стр. 29.

изготвянето на месечни данни за безработицата, тъй като повишаващият се брой държави даде възможност за предоставяне на месечни прогнози. Беше разширен обхватът на изследването на структурата на доходите и на изследването на разходите за труд, класификацията беше адаптирана към NACE Rev. 2 и данните бяха разпространени, включително наборите от микроданни. Беше приета правната основа за изготвянето на статистика за свободните работни места¹⁵.

Обща търговска политика: беше приложен новият Регламент относно Екстрастат¹⁶, а методиката за търговската статистика беше приведена в съответствие с ръководството за статистика на международната търговия с услуги от 2010 г. Беше дадено началото на програмата MEETS. Актуализирани бяха правните основи за ПБ и ПЧК.

Социална политика, образование, професионално обучение и младеж: по време на кризата имаше по-голяма потребност от статистически данни за социалната област, което повиши тяхната значимост, по-специално на изследването на ЕС за доходите и условията на живот. Те бяха консолидирани, а разпространението им се подобри (надлъжни микроданни). Беше стартирана програма за модернизиране на статистическите данни за социалната област. В рамките на социалното измерение на програмата с инициативата „Отвъд БВП“ беше предприето измерване на благосъстоянието и многоизмерната бедност в ЕС. То е по-амбициозно от измерването на индекса за човешкото развитие, което беше целта на СПО. Бяха приложени правните основи на статистиката за социалната закрила¹⁷, на преброяването на населението и жилищния фонд от 2011 г.¹⁸ и на статистиката в областта на образованието и обучението през целия живот¹⁹, което осигури по-добро хармонизиране на проучванията за образованието за възрастни (ИОВ) и непрекъснатото професионално обучение. Комисията прие също така Предложение за регламент относно демографската статистика²⁰ и ежегодно бяха предоставяни на разположение данни за населението, необходими за целите на гласуването с квалифицирано мнозинство. Разработен беше порталът Census Hub. Бяха предоставени микроданни за ИОВ. На уебсайта на Евростат беше създаден специален раздел за младите хора. Направен беше преглед на всички свързани с половете статистически данни, бяха изготвени специални данни по отношение на половете, а Евростат подписа Меморандум за разбирателство с Европейския институт за равенство между половете.

Обществено здраве: беше приет Рамков регламент относно общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд²¹, допълнен с два регламента за изпълнение относно причините за смъртни случаи и трудовите

¹⁵ Регламент (ЕО) № 453/2008 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 145, 4.6.2008 г., стр. 234.

¹⁶ Регламент (ЕО) № 471/2009 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 152, 16.6.2009 г., стр. 23л

¹⁷ Регламент (ЕС) № 263/2011 на Комисията, ОВ L 71, 18.3.2011 г., стр. 4.

¹⁸ Регламент (ЕО) № 1201/2009 на Комисията, ОВ L 329, 15.12.2009 г., стр. 29.

¹⁹ Регламент (ЕС) № 823/2010 на Комисията от 17 септември 2010 г., ОВ L 246, 18.9.2010 г., стр. 33.

²⁰ COM(2011) 903.

²¹ Регламент (ЕО) № 1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 354, 31.12.2008 г., стр. 70.

злополуки²². Беше проведено проучване чрез Европейската система за здравни интервюта и беше започнато европейско изследване в областта на здравето и социалната интеграция. През 2011 г. беше издаден наръчник относно Системата на здравни сметки.

Защита на потребителите: статистическите данни за потребителските цени са добре развити в ЕСС под формата на основни икономически показатели с голяма честота и подробности. Данните относно активната роля на потребителите бяха предоставени чрез Евробарометър. Понастоящем се изготвят статистически данни относно биологичното земеделие, но изготвянето на данни относно дейностите по контрол и мониторинг и веригата на потребление на храни беше преустановено, тъй като статистическите данни за безопасността на храните бяха включени в списъка на отрицателните приоритети.

Промишленост: програмата MEETS представлява основен етап от подобряването на бизнес статистиката. Тя обхваща периода 2009—2013 г. и се осъществява в рамките на различен финансов пакет. Освен това през 2012 г. беше създаден план-график за подобряване и интегриране на законодателството в областта на бизнес статистиката (Рамков регламент за интегриране на бизнес статистиката). Бяха направени проучвания за иновациите в Общността за 2008 г. и 2010 г. и беше подготвено проучването за 2012 г. Разработени бяха показатели за глобализацията и предприемачеството. В областта на бизнес статистиката беше приложена класификацията NACE Rev. 2. Беше изменен Регламентът относно информационното общество²³ и бяха разработени и предоставени на разположение нови показатели за Доклада за конкурентоспособността на Европа по отношение на цифровите технологии. През 2011 г. беше приет Регламент относно статистиката на туризма²⁴ и бяха разпространени сателитни сметки за туризма. Приет беше също така Регламентът относно статистиката за енергийния сектор²⁵ и бяха събрани съответни данни. Бяха разработени методика и показатели за енергийна ефективност/икономии на енергия. Не беше въведено правно задължение да се събират статистически данни за цените на електроенергията и газа, които домакинствата заплащат, тъй като чрез доброволното събиране на данни потребностите бяха адекватно удовлетворени.

Икономическо и социално сближаване: регионалните данни бяха преработени вследствие на две преразглеждания на териториалните класификации по NUTS. Приложено беше годишното събиране на данни на равнище местна административна единица 2 (равнище община). През 2012 г. беше подновено събирането на данни за извършаване на одит по програмата Urban. Реализацията на инфраструктурата за пространствена информация в Европейската общност (INSPIRE) по отношение на статистическите области беше осигурено от Евростат, а за други свързани с прилагането аспекти — от други генерални дирекции (ГД).

²² Регламент (ЕС) № 328/2011 на Комисията, ОВ L 90, 6.4.2011 г., стр. 22 и Регламент (ЕС) № 349/2011 на Комисията, ОВ L 97, 12.4.2011 г., стр. 3.

²³ Регламент (ЕО) № 1006/2009, ОВ L 286, 31.10.2009 г., стр. 31.

²⁴ Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 192, 22.7.2011 г., стр. 17.

²⁵ Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 304, 14.11.2008 г., стр. 1.

Научни изследвания и технологично развитие: няколко проучвания (иновации, НИРД, развитие в кариерата на носителите на докторска научна степен) бяха до голяма степен хармонизирани и осъществени. С пускането на ESSnet беше даден силен тласък на научните изследвания в областта на официалните статистически данни, включени в Седмата рамкова програма. Започнати бяха различни проекти за хармонизиране на контрола на оповестяването на статистически данни в ЕСС и за изграждане на интегрирана инфраструктура за достъп до поверителни данни. За редица изследвания бяха предоставени в анонимна форма микроданни за научни цели.

Околна среда: функционират центровете за данни относно отпадъци и природни ресурси и продукти. Регламентът относно статистиката за отпадъците²⁶ беше опростен и приведен в съответствие с други отчетни задължения. В Регламента относно статистиката за пестицидите²⁷ от 2009 г. е определено, че от 2012 г. нататък държавите членки следва да предоставят данни относно продажбите. В рамките на проект за рационализиране на показателите за околната среда беше изготвен списък, както и около 120 фактологични справки за показатели, заедно с предложения за рационализиране. Публикуван беше последователен набор от европейски показатели за околната среда, но липсват метаданни. Продължи методичното развитие на комбинирани сметки относно околната среда и икономиката и през 2011 г. беше приета правната основа. Изготвени бяха методически насоки и ръководства по конкретните области на сметките.

Сътрудничество за развитие: сътрудничеството беше съсредоточено върху подпомагането на донорите и регионалните статистически организации, за да може статистиката да придобие по-ясен профил и да се повиши нейното значение при изработването на политики и при мониторинга, както и върху предоставянето на техническа помощ в това отношение. Разработени бяха няколко инструмента за сътрудничество в областта на статистиката с оглед оказването на подкрепа при изготвяне на статистически данни (национални сметки и външна търговия) или за съдействие на делегациите на ЕС при създаването на свързани със статистиката проекти в развиващите се страни.

Икономическо, финансово и техническо сътрудничество с трети страни: техническата помощ беше съсредоточена върху регионалните програми в областта на статистиката, благодарение на които на развиващите се страни бяха предоставени технически средства и средства за обучение, както и механизми за изграждане на капацитет. Бяха публикувани данни, получени от проектите за сътрудничество.

3. РЕЗУЛТАТ ОТ ПРОМЯНАТА НА ПРИОРИТЕТИТЕ

Специално сформирана работна група разработи методика за процеса на промяна на приоритетите. Методиката беше базирана на административен механизъм за определяне на основани на обективни фактори приоритети, който се състои в измерването на разходите и натоварването, свързани с изготвянето на статистическите данни, и в използването на формуляри за обобщена информация (ФОИ) както за новите, така и за съществуващите статистически

²⁶ Регламент (ЕС) № 849/2010 на Комисията от 27 септември 2010 г., ОВ L 253, 28.9.2010 г., стр. 2.
²⁷ Регламент (ЕО) № 1185/2009 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 324, 10.10.2009 г., стр. 1.

изисквания. Последователното прилагане обаче на тази методика на национално равнище беше трудно, тъй като не всички държави членки измерваха натоварването и разходите систематично и по еднакъв начин. В резултат на това по-голямата част от ФОИ не съдържаха окончателна оценка на ефективността на разходите, като това от своя страна не се оказва ефективен инструмент за определянето на приоритети. По тази причина Евростат предложи нов подход за ЕСС, основан на стратегия и на годишно преразглеждане на съществуващите статистически изисквания, идентифициране на отрицателните приоритети и клаузи за изтичане на срока на действие.

Определянето на приоритетите се извършваше по време на изготвянето на годишните работни програми и включваше процес на непрекъснато консултиране между Евростат и другите ГД на Комисията, както и между различните членове на ЕСС, включително ЕСКК. Годишният механизъм за определяне на приоритетите действително гарантира, че годишните програми биха могли да отговорят на нововъзникващи статистически приоритети, дори и да не са определени в СПО. От 2010 г. насам в механизма за определяне на приоритети е включено също така установяването на отрицателни приоритети, т.е. дейности, които следва да бъдат преустановени. В резюмето на окончателния доклад на външния консултант е включен списък с нови дейности и отрицателни приоритети.

Освен това не беше възможно механизмът за определяне на приоритети да бъде базиран на обективни критерии, тъй като на разположение нямаше систематична информация нито за разходите, свързани с новите статистически изисквания, нито за потенциалните икономии, свързани с отрицателните приоритети. Следва да се отбележи обаче, че с Решение 2012/504/ЕС на Комисията от 17 септември 2012 г. относно Евростат, в което се прави разграничение между „Европейска статистика“ и „Друга статистика“ (член 2), на Евростат се дава възможност да се съсредоточи върху европейската статистика и услуги за други ГД, като по този начин се повишава последователността и прозрачността на механизма за определяне на приоритети.

Дори да няма доказателства, че процесът на промяна на приоритетите отчасти е бил ръководен от систематични съображения за подобряване на ефективността, Евростат положи огромни усилия за повишаване на ефективността на системата на изготвяне на данни. Резултатите могат да бъдат оценени по един доста приблизителен и обобщен начин, като се разгледа съотношението между броя на публикуваните таблици и броя на персонала на Евростат. Докато първият рязко се увеличава, броят на персонала, изготвящ статистически данни, остава почти непроменен през периода и дори през 2010 г. и 2011 г. намалява.

4. ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ВИЗИЯТА НА ЕВРОСТАТ

Визията на Евростат включва повечето — ако не всички — етапи от статистическия бизнес процес и не би могла да бъде постигната само за три години. В Европейската статистическа програма за периода 2013—2017 г. (ЕСП)²⁸ са предвидени основни разработки, но основата за осъществяване на

²⁸

Регламент (ЕС) № 99/2013 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 39, 9.2.2013 г., стр. 12.

визията вече е установена по отношение на организационните, законодателните и специфичните аспекти. Бихме могли да споменем сформиранието на групи за спонсорство в ЕСС с цел насърчаване на споделянето на знания и добри практики между членовете на ЕСС на стратегическо равнище, започване на модернизирането на статистическите данни за социалната област и въвеждането на европейска магистърска програма по официална статистика. Евростат стартира вътрешен и външен процес на размисъл във връзка с преформулирането на законодателството в областта на бизнес статистиката с оглед на приемането на рамков регламент (ПРИБС), но прилагането на законодателните актове е продължителен процес. Конкретните инициативи се състояха главно от проектите VIP и ESSnet. Първият е насочен към хоризонталните области на развитието. Вторият представлява инициатива за формализиране на една продължителна традиция на сътрудничество между членовете на ЕСС, чиято крайна цел е да бъдат разработени инструменти и общи решения, които да бъдат приети на широка основа от всички национални статистически институти (НСИ).

Преустройството на статистическите операции е продължителен и сложен процес. Следователно резултатите от проектите VIP и ESSnet в повечето случаи все още не са включени във веригата за изготвяне на данни на НСИ. НСИ ще имат нужда от ресурси, които да инвестират в модифицирането на процеси, въпреки че в дългосрочен план те биха могли да осигурят ефективност от гледна точка на разходите.

Евростат засили своите комуникационни дейности и предостави на държавите членки технически експертен опит и помощ във връзка с осъществяването на неговата визия. Все още обаче различните НСИ са възприели в различна степен стратегията и визията на ЕСС, като становищата сред НСИ варират от ентузиазъм до скептицизъм — ако не и неохота. Рискът от загуба на набраната инерция при ситуация на недостиг на ресурси в ЕСС може да бъде намален, ако визията бъде поставена в центъра на ЕСП. Тази стратегия обаче трябва да бъде подкрепена с подходящи средства, като по-специално е необходимо да се осигури надлежно управление. Стартирането на програмата ESS.VIP, която се базира на извлечените поуки от програмите ESSnet и VIP, осигурява нова рамка за осъществяване на визията.

5. РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ, НАПРАВЕНИ ОТ ВЪНШНИЯ КОНСУЛТАНТ

Външният консултант, който направи оценка на програмата, представи окончателния си доклад за оценка на СПО едва след приемането на новата ЕСП за периода 2013—2017 г. В доклада са отправени препоръки въз основа на анализа на СПО. Предвид момента на изготвяне на окончателната оценка, при проектирането на ЕСП беше възможно да бъдат взети предвид само препоръките, свързани с по-доброто проектиране на ЕСП и изричните ѝ връзки с годишните работни програми (ГРП), които преди това са били представени в междинния доклад за оценка²⁹ на СПО и в препоръките на Европейската сметна палата³⁰, но не и свързаните с промяната на приоритетите и визията. В

²⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0346:FIN:EN:PDF>.
³⁰ Специален доклад № 12 // 2012.

настоящата глава е представен кратък преглед на действията, които Евростат предприема в отговор на препоръките на външния консултант³¹.

Част от препоръките се отнасят до ефективността на СПО, като те са били изпълнени или понастоящем се изпълняват по отношение на ЕСП. Новата програма е проектирана с измерими цели и с възможност за междинен преглед. Направена е изрична връзка между целите и действията в ГРП и целите на ЕСП, като се очакват и показатели за измерване на постигането на целите.

Що се отнася до промяната на приоритетите, Евростат възнамерява да продължи да извършва преглед на стратегическите приоритети, включително отрицателните приоритети, след консултация с ползвателите, като в същото време продължи усилията си за намаляване на разходите в съответствие с общата политика на Комисията. В сътрудничество с държавите членки Евростат ще разгледа възможностите за разработване на анализ на разходите и ползите. Информацията следва да включва разходи (за Евростат и държавите членки — най-малко количествени), натоварване на респондентите и налична алтернативна свързана информация. Освен това в член 6 от ЕСП изрично е предвидено, че при подготовката на годишните работни програми Комисията ще гарантира ефективно определяне на приоритетите и годишен преглед и доклад относно статистическите приоритети. В него се посочва също така, че определянето на приоритетите следва да допринася за намаляването на разходите и тежестта, произтичащи от новите статистически изисквания, чрез намаляване на статистическите изисквания в съществуващите области на европейската статистика и да се осъществява в тясно сътрудничество с държавите членки. Осъществяването на визията представлява така също важен инструмент за повишаване на ефективността на системите на изготвяне на данни и за намаляване на разходите.

Евростат предоставя на държавите членки финансова и техническа помощ за осъществяването на визията. Наскоро обсъдената програма ESS.VIP вече обхваща пет години, а през септември 2013 г. на 18-тото си заседание Комитетът на ЕСС създаде работна група на високо равнище, която да обсъди визията на Евростат и да я актуализира съобразно натрупания до момента опит при нейното прилагане, съобразно текущото положение в НСИ и Евростат, както и променящите се нужди на потребителите и ИКТ.

³¹

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/documents/Report_expert.pdf.